

nak halálos sebet ütni. Nekem kötelességem az ország második városában a küzdelmet felvenni, mert én a polgári, a konstruktív gondolatot szolgálom.

Azzal a programmal, azokkal a gondolatokkal állok itt, mint 5 esztendővel ezelőtt.

Talán módomban lett volna ez idő alatt kényelmesebb pozícióba vonulni, de engem a kormánytól elvi ellentétek választanak el. Igaz, hogy azok a gondolatok, amelyeket évek óta hangoztatok, most végre a kormánynál is kezdenek visszhangra találni.

A gazdasági válság még nem érkezett el a mélyponthoz, az országra további megpróbáltatás vár.

Ezeket az időket csak úgy lehet keresztülvergődni, ha a kormány a takarékoság útjára lép és a költségvetést csökkenti. A magyar adófizetők eljutottak a teljesíthetőség határán túlra. A bevételek állandó esőkenését a kormánynak éreznie kell. Ha nem lép a takarékoság útjára, ezer és ezer egzisztencia fog áldozatul esni. De ez a kormányzat, amely a bürokrácia szolgálatában áll, amelyet klikkek tartanak fenn, ez sohasem fogja tudni ezt keresztülvinni.

A szabadelvű politika útján keményen ki kell tartani.

Az a meggyőződése, hogy ez a választás, amely öt hét alatt fog lezajlani, nem lesz komoly és nem fogja őszinte képét adni a polgárság hangulatának. Ez a választás a miniszterelnök szobájában, a képviselőház folyosóján óhajt eldőlni. Felmerült az a gon-

dolat az utóbbi napokban, hogy az egész ellenzék passzivitásba vonul. En ezt több okból nem fogadtam el. Először azért, mert a passzivitás még soha eredményre nem vezetett és

mert az országnak nem passzivitásra, hanem aktivitásra van szüksége,

másodszor azért, mert ez nem jelentene mást, mint demonstrációt a külföld felé, aminek az lenne a célja, hogy a külföldről jövő hitel útját elvágja. En ezt nem akarom. De nem akarom a passzivitást azért sem, mert ha a képviselőházban, ahol úgy ahogy bevezetést találhat az ellenzéki hang, elnémul az ellenzék, akkor ki kell menni az utcára, a tömeg közé, fokozott aktivitást kell ott kifejteni, amely talán a barrikádokig vezetne. En erre nem vagyok kapható. Az én politikám bázisa: kemény kitartás az elvek mellett.

— Azért jöttem, hogy megkérdejem:

akarja-e a polgárság a harcot végigküzdeni

vagy nem. Ha igen, itt vagyok és rendelkezésükre állok. Ha akad ebben a városban polgár, aki egyfelől hű a szabadelvű eszmékhez, amelyeket Kossuth is hirdetett itt valaha, másfelől nem hajlandó a forradalmiság felé hajolni, annak nem szabad árván maradnia.

Rassay Károly beszédét lelkes tapsokkal fogadta a hallgatóság, majd Wolff Miksa szólalt fel. Hangsúlyozta, hogy nem elég az, ha egymásnak panaszkodunk a rossz gazdasági helyzetről, hanem le kell vonni ennek a következtetéseit is. A letargiából fel kell ébredni, mert a mostani állapot katasztrófára vezet.

A pártértekezlet után pártvacsora volt,

amelyen mintegy hatszázan vettek részt. Az első pohárköszöntőt.

dr. Tóth László

Mondotta. Szeged polgársága tisztán látja, hogy a magyar kultúra problémáit egy-két évig tartó szalmalángszerű építkezéssel megoldani nem lehet. Rassay hűen fejezte ki a liberálisan gondolkozó, öntudatos szegedi polgárság vágyát és akaratát. Szeged liberális polgárainak végsőkéig ki kell tartaniuk a szabadelvűség zászlóját mellett, amely-

nek hivatott vezére Rassay Károly. (Eljenzés.)

A nagy tetszéssel fogadott beszéd után

dr. Bodnár Géza

szólalt fel. Megállapította, hogy a polgárság komoly harc előtt áll, ezt a harcot létvázás nélkül vállalnia kell az ország érdekében. A harc sikerére emelte poharát. Később

Rassay Károly

emelkedett szólásra. A képviselőházban legutóbb tartott beszédében foglalkozott Szeged problémáival. Amikor a bajokat feltárta, a kultuszminiszter azzal vádolta meg, hogy az iskolaépítéseket hibáztatja. Nem lehet senkinek sem kifogása az ellen, ha iskolákat építenek, de csak az adózók teherbíró képességének keretei között. A legutóbbi parlamenti ciklus alatt több ízben kifejezte azt az aggo-

dalmát, hogy a túlzott iskolaépítések a város pénzügyi katasztrófáját idézik elő. Akkor azzal vádolták meg, hogy az iparosságot a munkaalkalmaktól akarja megfosztani. Szükség van közmunkaalkalmakra, de csak olyanokra, amelyek produktívak, amelyek új kereseti forrásokat nyitnak meg. Szegeden nem ez történt. Szegeden nincs kiállítási csarnok és Szegeden megvalósíthatatlan ábránd a mezőgazdasági százezerpengős forgóhitel problémája. A homokra épített ideális alkotások mögött a legkétségbeesettebb nyomorúság rejtőzik.

— Mi nem vagyunk a kultúra ellenségei, lehet iskolákat, egyetemeket építeni, de kérdés, hogy ki fogja ezeket az intézményeket fentartani. A demokrata politikusok mindig az elemi oktatás kiterjesztéséért küzdenek, de az olyan intézmények létesítése ellen küzdeni kell, amelyek túlnőnek a lehetőségeken és a realitások határain.

— A kultuszminisztérium költségvetése 125 millió pengő — mondotta ezután —, a földmívelési és a kereskedelmi minisztérium költségvetése együtt véve 55 millió. Ez katasztrófa, hogy egy vezessen. Nem az ellen küzd, hogy ne legyenek Magyarországnak szép intézményei, hanem, hogy gátat vessen olyan törekvéseknek, amelyek a személyes hiúságban és a márványtáblák iránti szerelemben nyilvánulnak meg. Nem tekintik kultúrának az olyan kultúrát, ami csak az iskolák terén produkál. Kultúra a közegészségügy, az utak, az ipar, a kereskedelem fejlesztése is. Kötelessége volt mindezeket elmondani a választások előtt.

— fejezte be nagy tetszéssel kísért beszédét. Attól a Szegedtől kér mandátumot, amelyik leborult Kossuth nagysága előtt, nem pedig amelyik ki nyújtott kézzel alamizsnát kér a hatalomtól.

Ezután dr. Reich Zoltán szólalt fel, aki megállapította, hogy Rassay politikája a nyomorgó kismembereket szolgálja.

Kertész József örömmel üdvözli Rassayt, aki hangot adott a szegedi iparosság óhajának: az állandó kiállítási csarnoknak. A magyar iparosság évtizede nem volt egyéb, mint egy jól kihasznált szavazógép. Most nem lehet más út, mint Rassay mögé sorakozni.

Dr. Pap Róbert végül kijelentette, hogy a lelkes hangulatból következően, a legteljesebb bizalommal néz az eljövendő küzdelem elé. A lelkes hangulatu vacsora a demokrácia és Rassay Károly életével ért véget.

Rablótámadás Pettkó Szandtner államtitkár felesége ellen

(Budapesti tudósítónk telefonjelentése.) Szombaton este 9 órakor a Gellért-hegy lejtőjén vakmerő rablótámadás történt. Pettkó Szandtner Aladárnét, a népjóléti államtitkár feleségét támadta meg a vakmerő rabló és kitépte kezéből retiküljét. Az államtitkárné segélykiáltásaira a menekülő rablót sikerült elfogni. Sebők Jánosnak hívják, 28 éves, hónapok óta nagy nyomorban élt.

Nagyétű Havi

Írta: Móra Ferenc.

Havi Mihálynak a nevét nemcsak a színeslexikonok őrizték meg, hanem Szeged történetírói is. Az ő társulata játszott először nálunk abban a fából való amfiteátrumban, amelyiknek nem volt teteje s így az örökkévaló csillagok szabadon ragyoghattak le a színpad változó csillagaira. Ami nagyon okos berendezés volt, mert például így az eső produkálása semmi gondot nem okozott a rendezőnek a János, Finnlandia hercege című drámában. Az istenadta, finnlandi herceget csak akkor tüzték műsorra, mikor esőt lehetett várni. A közönség ilyenkor esernyővel ment a színházba s az alól nézte végig az előadást, amelyikben igazi eső zuhogott. (A családok természetesen olyan családi esernyővel mentek páholyba, amely alá kényelmesen elfért négy személy. De azért ha ötven szorultak alá, az ötödiknek nem kellett külön esernyődíjat fizetni. Mégis csak úgy csödbe jutottak az akkori direktorok is, mint a mostaniak.)

Mikor Szeged kormányshely volt negyvenkilencben, a nagy szaladáskor, Haviék játéka felledtek egy kicsit a nemzet vezérei a vársétányon összetákolott bódében s ezért kapta Havi azt az epithetont, hogy »Kossuth szegedi színésze«. Különben is lelkes republikánus volt. A forradalom nem hiába színjáték, nem is lehet meg színész nélkül. Szeged negyvennyolcas forradalmának Havi Mihály volt az Almásy Endréje. Lapot is indított akkor s abban kegyetlenül lehazaárulózta Fischer ezredest, a szegedi várpa-

rancsnokot, aki még negyvenkilencben sem akarta nemzeti színre festetni a vár fekete-sárga kapuféleit, holott a városi tanács ezt már negyvennyolcban sietett neki megparancsolni. A jámbor katona aztán nem győzött nyilatkozni, hogy ő milyen lelkes híve a forradalomnak, de igazán nem tehet róla, hogy a festőlegények mind beálltak honvédeknek.

— Akkor fogja meg a penzlét maga az ezredes polgártárs! — dörmögött Havi vezércikke s alig-hanem így is oldották meg a problémát. Mert többet aztán senki se bántotta a hős várparancsnokot.

Persze aztán jött a nagy eső, lemosta a nemzeti színt a kapuféltől is, az emberekről is (az emberekről előbb) és Kossuth színésze néhány év múlva már a Bach-korszak urainak hányta a bukfencet a színpadon. Persze nem ő volt a hibás. Hiszen ő azzal kezdte, hogy minden héten adatott egy operát a társulatával és azt egy esztendőig állta a közönség. Akkor azonban átpártolt a német műzshoz, amely a város házában nyelte a kócot és aközben mutogatta a lábalkráját. Havi is kénytelen volt a közléshez alkalmazkodni, annál is inkább, mert ő rovtmultu volt. Bonyhádi Perczel István, a megyefőnök, különös figyelemmel kísértette. (Olvasom valahol, hogy a városi levéltárban megvannak a jeles magyar urnák a bizalmas utasításai, amelyekben a lázadásra különösen hajló, a Back-rezsimnek mindvégig gyanús notóriusok állandó szemmelárlását rendeli el. A zsidókat, a színészeket és egy harmadik rendét, amelyet itt nem való megnevezni.)

Igy aztán a második esztendőben, 1857-ben már beesteledett a szegedi magyar színezetnek. Havi azonban mint magánember továbbra is kedveltje maradt a helybeli társadalomnak. Elmésségeért is szerették, a háziasszonyoknak pedig mint híres nagyevő állott a kegyében.

Egyszer valami országra szóló lakozáson a Kárászok vendége volt, akik híres nagy urak voltak még abban az időben is, noha már akkor inkább csak magánzói sorban. (Mikor a Kárász-ház épült, a negyvenes években, akkor még alispán volt Kárász Benő. A tápéi-réti Lebő-halomból hordták hozzá a homokot s akkor pusztították el az alföld legértékesebb kőkorí temetőjét. En már csak a hulladékát szedegethettem össze pár éve az ötezer éves kultúrának. De ezt nem panaszképpen mondom a néhai Kárászok ellen, hiszen ők talán nem is tudták róla. S ők már rég elmúltak, de azért a temetőket most is csak úgy pusztítják, olykor hivatalos emberek tudtával is. Meg is nevezném őket; de akkor nagyon hosszúra szaladna a tárcsa.)

Hát ezeknél a Kárász uraságoknál tette Havi a nagy dinom-dánom a szállóigévé lett kijelentést:

— Hazudik a közmondás, mikor azt tartja, hogy evés közben jön meg az étvágy. Ehol már három órája eszem és még mindig nem jött meg az étvágyam.

Legnevezetesebb esete azonban mégis a harcsával volt Havinak. En a Kovács István néhai való szegedi építőmester kéziratok krónikájában olvastam róla. Götz Jánosnak, a dugsgazdai vállalkozónak és halászlát bírlőnek a halászlai mázsás harcsát fogtak a Tiszában. Johann Wolff,

Ujdonság!
GÁRGYÁN
Ujdonság!

Arhonya
csőtészta
leveskészta

Kapható
mindenhütt!

39